

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

82. An qui vovit certa die ieiunare, toties peccet mortaliter, quoties carnes comedit? Et quid est dicendum, si expressè promitteret in die unicam comestionem, an tunc peccet toties, quoties præter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

existimatur aduersari fidei professioni. Aliàs non video, cur non æquè in hac, ac in aliis materiis à mortali excusare possit materia paruitas. Ita Tannerus.

RESOL. LXXXI

An in comestione carniùm in die ieiunij detur paruitas materia?

Et quam quantitas materia excuset in comestione carniùm in die ieiunij?

Et quid, si in singulis diebus Quadragesima eam carnis particulam minimam quis ederet, & quamuis à principio Quadragesime haberet voluntatem expressam singulis diebus Quadragesime id efficiendi?

Et an qui seruiant infirmis possint aliquid comedere in die ieiunij etiam ex carnibus ad excitandum appetitum infirmorum?

Et infertur non esse Hæreticum externum, qui signa dat hæresis interna in quantitate tam leui, vt non sit ex se peccatum mortale? Ex parte 5. tractat. 5. Resolutione 32.

Quæ hic est Ref. antecedens, & in alio §. eius not.

§. 1. PRO affirmatiua sententia in 1. part. tract. 9. resol. 43. adduxi Tannerum, cui nunc addo Sanchez in summa, tom. 1. l. 2. cap. 8. num. 17. quem sequitur Merolla tom. 1. disp. 2. cap. 4. dub. 7. num. 1111. vbi sic ait. Infertur comedentem tantillum carnis in Quadragesima excusari à mortali ob materiæ paruitatem. Ex quo sequitur si quis motus hæresis interna, qua putat licere esum carnis diebus prohibitis, eam minimam carnis particulam ederet, non fore illum hæreticum externum, ac proinde non incurrere excommunicationem latam contra hæreticos externos, quamuis attentis circumstantiis concurrentibus, quando esset esus in notabili quantitate, oriretur sufficiens hæresis indicium; quia id factum externum non est mortale, nisi per solam relationem ad actum internum. Et hoc quod dixi verum est, licet singulis diebus Quadragesimæ eam carnis particulam minimam quis ederet, & quamuis à principio Quadragesimæ haberet voluntatem expressam singulis diebus Quadragesimæ id efficiendi.

2. Neque obstat quod præceptum Ecclesiæ de non vescendis carnibus in Quadragesima sit negatiuum, nam etiam præceptum naturale de non iurando negatiuum est, ergo sicut in hoc excusat à mortali paruitas materiæ, ita in illo, non enim est maior obligatio præcepti positivi, quam naturalis. Ita Merolla, cui adde nouissimè Hurtadum de Mendoza de fide vol. 1. disput. 83. sect. 1. §. 21.

3. Dicendum est igitur non esse hæreticum externum, qui signa dat hæresis interna in quantitate tam leui, vt non sit ex se peccatum mortale. Itaque si esus carniùm in magna quantitate censeretur contra fidem, si quantitas non sufficiat ad peccatum mortale contra legem ieiunij, nec erit hæreticus exterior, qui eis in ea quantitate vescatur, quia excommunicatio & reservatio est de peccato mortali interno, vt coniuncto cum mortali explicante internum; sed hæresis interna non explicatur in exigua quantitate, ergo non reservatur, nec est hæreticus externus. Minor probatur, quia exigua materia vesci solet homo Catholicus ob solam gulam, aut libitum gustandi carnes, licet nulla alia subsit causa, ergo, &c.

4. Post hæc scripta inueni Antonium de Leone, me citato, in qq. mor. de chocolate. p. 3. n. 3, docere etiam in comestione carnis in diebus ieiunij dari paruitatē materiæ, quam in num. 8. sic determinat. [En la prohibición de los manjares de carne en dia de ayuno, como diximos, vnos niegan que se de paruidad, y otros la conceden, pero ninguno que yo aya visto, señala que

cantidad de carne se podrá comer, que siendo alguna, no sea tanta que quiebre el precepto, ni tampoco que se repute por nada, sino que le comenga el ser materia parua. En los Sumistas se halla, que todos conforman en que el cozinero, el que haze la salua à los Principes, pueden comer en Viernes de los manjares de carne, lo que moralmente es necesario para probarlos darles razon, si saber lo que son, sin que por esto quiebranten el precepto, porque la causa le dispensa sin derogarle en aquella cantidad, como en materia parua. Luego esta es la deste precepto; porque sino le quiebrante esencialmente, como es cierto, sino accidentalmente, y para que no aya culpa, se atiende la causa, que es le oficio. Sigue se que el que sin ser cozinero, ni hazer la salua comiera la cantidad de carne que à ellos se permite por sus oficios, caerà en culpa, esta no puede ser mortal, porque se o pone poco al precepto y en cantidad, que la justifica causa tan leue, luego sera venial, esta sera la materia parua deste precepto, que prometi aueriguar, y no otra mayor.] Sicille.

5. Notandum est etiam ex his, eos qui infirmis infirmis, posse aliquid comedere in die ieiunij, etiam ex carnibus, quando viderent id esse commodum ad excitandum appetitum infirmorum, quia patiuntur fastidium, & probatur ex casu præcedenti de pincenris Principum, grauior enim & vrgentior est hæc causa quam illa. Item quia id postulat charitas, & Ecclesia non intendit impedire opera charitatis. Ita ex Nauarro & aliis docet Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 11. num. 10.

RESOL. LXXXII

An qui vnius certa die ieiunare, toties peccet mortaliter, quoties carnes comedit?

Et quid est dicendum, si expressè promitteret in die vnicam comestionem, an tunc peccet toties quoties prater vniam comestionem concederet carnes?

Et explanatur differentia inter ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, & ex vi voti, si in illis aliqui comederet carnes.

Et an in die ieiunij pluries comedendo pisces, vel lacticia non peccet toties mortaliter, sed in secunda comestione. Ex p. 1. tr. 9. Res. 37.

§. 1. AFFirmatiuè respondet Azorius part. 1. lib. 7. cap. 10. quæst. 8. nam in die ieiunij verum est, quod pluries comedendo pisces, vel lacticia, non peccetur toties mortaliter, sed tantum in secunda comestione, vt docet Durand. in 4. disp. 15. q. 1. Paladum. ibid. quæst. 4. art. 5. Gabr. disp. 16. quæst. 3. art. 3. dub. 5. Cæter. 2. 2. q. 146. n. 8. Angel v. ieiun. q. 22. Syluest. eod. verb. q. 8. Rosell. eod. verb. n. 4. Arnil. eod. verb. n. 14. Tabiena eod. ver. quæst. 9. D. Antoninus p. 2. tit. 6. cap. 1. §. 9. Nauarro in Man. c. 21. num. 15. Regius in suis resol. cas. 9. n. 1. & seq. Binsfeld. in Ench. Theol. Pastor. p. 3. c. 3. conc. 5. Fillius tom. 2. tr. 27. p. 2. c. 2. n. 23. Lessius l. 4. c. 2. dub. 3. num. 1. Reginald. tom. 1. l. 4. c. 1. n. 179. Villalob. in sum. tom. 1. tr. 23. diff. 6. num. 6. Ioan. de la Cruz in direct. cons. p. 1. prac. 4. art. 4. dub. 1. concl. 1. Fernand. in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 3. n. 10. Rodriq. in sum. tom. 1. c. 23. n. 1. Henricq. lib. 7. c. 13. n. 12. in gl. lit. S. Coninch. de Sac. q. 4. art. 4. dub. 3. num. 103. & alij, quidquid in contrarium allerat Medina Complutensis q. 1. de ieiunio, & Conarruias l. 4. var. c. 20. n. 13.

2. Tamen aliter dicendum est, si quis comedat carnes: nam toties peccabit, quoties illas comedat, vt notat Filiucius tom. 1. tract. 27. p. 2. cap. 5. numero 8. Toletus lib. 6. cap. 3. Lessius vbi supra, num. 17. Ouz in sum. cap. 19. mand. 2. num. 9. Homobonus de exam. Eccles. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 20. Graff. in decis. p. 1. c. 37. n. 43. Fagundæ

Sup. hoc in tom. 5. tr. 8. Res. 8. & in alio vers. eius not.

Fagundes præcept 4. l. 1. c. 4. n. 9. & Ledefina in sum. to. 2. n. 27. c. 2. fol. mibi 889. cum aliis communiter ex DD.

1. His suppositis, pro sententia Azorij, sic arguuntur. Votum ieiunij obligat instar Præcepti Ecclesiastici de ieiunio: at Ecclesia, ieiunium præcipiendo, ita abstinentiam à carnibus inducit, vt sit peccatum mortale toties, quoties eduntur: ergo ita erit in ieiunio voti.

4. Hæc sententia est probabilis: sed non minus probabilem contrariam existimo, quam docet Barthol. S. Faustus in thes. Relig. l. 1. q. 140. num. 2. quia sic votum non promittit per se, & directe abstinentiam carnium: sed indirectè, & accessorie, in quantum, scilicet, ieiunium absque ipsa consistere nequit. Quare, cum semel violato ieiunio cesset obligatio principalis ieiunij, cessat quoque obligatio accessoria abstinentiæ carnium: secus autem esset, si hic expressè promitteret in die vnica comestionem; tunc enim peccaret toties, quoties præter vnica comestionem, ederet carnes illa die. Sic Faustus, qui postea etiam assignat differentiam inter ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, & ex vi voti. Vnde patet responsio ad argumentum in favorem Azorij sup. positum.

RESOL. LXXXIII.

An obligatus ieiunare ex voto, si secunda vice comedat carnes, peccet contra votum? Et quid de penitentia ieiunij à Confessorio imposta? Et quid, si quis expressè vouerit in die vnica comestionem? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 5.

1. Affirmatiuam sententiam docet Azor. tom. 1. l. 1. cap. 10. g. 6. Palauus tom. 3. disp. 1. puncti 12. Quia de ratione ieiunij Ecclesiastici est vnica tantum comestio, & abstinentia à carnibus in omnibus horis illius diei. Ergo vouens ieiunium vouet non comesturum amplius quam semel, & in nulla hora illius diei carnes: ergo quacumque hora illius diei carnes comedit, peccat: quia, esto, violauerit ieiunium, non violauit omni modo, quo potest. Dicos, verum esse in ieiunio vt quocumque contineri, & abstinentiam à carnibus, & à duplici comestione: sed vnum dependenter ab alio: sed hoc absque firmo fundamento dicitur: contrarium enim ex præcepto Ecclesiastici ieiunij colligitur, cui votum assimilari debet: in illo namque præcepto ieiunij abstinentia duplicis comestionis annectitur abstinentiæ à carnibus; sed non è contra: excusatus à carnium abstinentia, excusatur à duplici comestione, non tamen excusatur à duplici comestione, excusatur à carnium abstinentia: imò potius quoties carnes comederit, toties peccabit. Ergo idem est dicendum de voto.

2. Sed negatiuæ sententiæ adhæret Sanch. in Sum. mag. p. 1. l. 4. c. 11. num. 42. quia in hoc voto non clauditur directe abstinentia à carnibus, sed indirectè, quatenus est pars essentialiter ad ieiunium requisita, & accessorie ipsi ieiunio. Quare, cum, semel violato ieiunio, cesset obligatio circa principale; cessare videtur circa accessorium abstinentiam à carnibus. Sicut, quia promissio ieiunio, non promittitur directe vnica comestio; sed indirectè, & accessorie, quatenus est ad ieiunium necessaria: hoc violato, illa non amplius obligat. Secus autem contingeret, vbi quis expressè voueret vnica in die comestionem: peccaret enim absque dubio toties, quoties, præter vnica, comederet illa die. Sic erit dicendum est in nostro casu, cum non directè, sed indirectè, & accessorie promissa sit abstinentia à carnibus, tanquam pars ad ieiunium necessaria, ed vel maxime, quod magis essentialis sit ieiunio vnica comestio.

Tom. I V,

De ea enim omnes consentiunt, non autem de abstinentia à carnibus. Quare latum est discrimen inter obligatum ex præcepto Ecclesiastico ad ieiunium, & obligatum ex solo voto. Quippe ille prima vice comedens carnes, nec excusatus à ieiunio, duplex peccatum necessariò confitendum committit; alterum ieiunij legem ea comestione violatam; alterum verò in legem aliam peculiarem obligantem ea die abstinere à carnibus independentè à ieiunij obligatione. At comedens carnes in die solius ieiunij promissi, vnicum peccatum admittit contra solum ieiunij votum, quatenus ea comestione id violatur. Et tandem hæc pars probatur: quia vouens certa die ieiunium, non in diei honorem, excusaturque ab illius diei ieiunio siue, quia iam illud sua culpa violauit, sine necessitate excusante à culpa, non tenebitur à carnibus abstinere; sed tenebitur alia die ieiunare: aliàs, cum ad posterius constet obligari, esset ad duo obligandus, qui vnicum ieiunium vouit. Ergo in voto ieiunij non clauditur abstinentia à carnibus, vt omninò præcipitur ab Ecclesia, tunc enim teneretur ea die ab illis abstinere; sed tantum vt indirectè cadit sub ieiunij præcepto. Et ita iuxta hoc dicendum est, non magis delinquere contra votum edendo carnes, quam quicquam aliud, quo ieiunium violaret: & ita fat esse fateri violationem ieiunij voto promissam, non explicando, an esu carniū violata sit. Hæc omnia Sanch. qui profus censet, idem dicendum de ieiunio in penitentiam sacramentalem iniuncto: quod est valde notandum.

3. Vnde ex his ego puto, vttramque sententiam esse satis probabilem: & idè non assentior Patri Suarez de relig. tom. 2. l. 4. de voto, cap. 7. n. 9. & 12. assentiam opinionem negatiuam absurdissimam esse: sed potius, vt dixi, existimo probabilem esse cum Layman. in Theolog. moral. lib. 4. tr. 4. c. 3. n. 3. vbi sic ait: [Qui vouit, se certa die ieiunaturum, debet votum obseruare secundum formam ieiunij Ecclesiastici, quippe quod vouens sibi propositum habuit: quare vnica ciborum absque carnibus comestione contentus esse debet: si autem formam ieiunij substantialiter violauit, seu carnes comedendo, seu aliis cibis iteratò vescendo, de cætero continere se non tenetur, ed quod ieiunij formam amplius obseruare non possit: adèd quidem, vt non improbable sit, talem vouentem etiam carnibus deinde vesci posse: in quo differt votum à præcepto Ecclesiastico ieiunij, quippe quod etiam non ieiunantes separatim, atque distinctè obligat, ad abstinentiam à carnibus, imò etiam à lacticiis in Quadragesima. Votum autem ieiunandi tali die; vt quicquid eorum, videlicet, à carnibus abstinentiam, & vnica comestionem per modum vnus comprehendit: quare, si alterum violatum sit, iusta vel iniusta de causa, obseruatio voti omninò corrumpitur.] Ita ille. Opinione itaque Sanchez probabilitate non carere dicendum est.

RESOL. LXXXIV.

An toties peccet mortaliter, quoties aliquis in die ieiunij carnes comedit? Et an idem dicendum sit de prohibitione lacticiuorum? Et an duplici habe inquinetur Sacerdos, qui edens carnes & oua in die Quadragesimali, quod idem dicendum est de laico sine Bulla Cruciatæ? Et an teneatur confiteri, quoties se applicauerit esu carniū in die, & quoties comestioni onorum? Et an qui vouit aliquo die ieiunare, non toties peccet, quoties in illo die carnes comedit? Et aduertitur, quod qui comedit lacticiu in Quadragesima absque causa, & sine Bulla, vnus peccatum tantum facit, &c. Ex part. 1. tract. 9. Ref. 45.

Sup. hoc sup. in Ref. 77. §. vit. in princ. & in to. 1. ar. 7. Ref. 161. §. 1. d. lio. 3. & in alio §. eius not.

Sup. hoc in §. 1. not. præter. ad lin. 4. & cum cod. Sanch. h. c. in §. 2. dictæ annot. ad lin. etiam 4. & in alio §. eius annot.

Sup. hæc diff. fer. ex doct. Ref. præter. in eius sine.

Pro prima diff. huius rit. sup. in Ref. 82 §. Tamen.

N. A. E. n. i. a. L. I. V. V. I. T. I.